

BELLAI ZORKA HANNA

GYERMEKJOGOK AZ ISKOLÁBAN

— RÉSZELET —

BELLAI ZORKA HANNA

GYERMEKJOGOK AZ ISKOLÁBAN

– RÉSZLET –

Gyermejjogokat ismertető mesekönyv,
feladatos füzet és alternatív óraterv
általános iskolás gyerekek számára

Részletek az UNICEF Magyarország Fialal Nagykövetének
2021/22. évi projekt munkájából

BEVEZETÉS

Az UNICEF Magyarország Fiatal Nagykövete vagyok 2019 ősze óta, így már több mint 4 éve dolgozom különböző projekteken, írok cikkeket, veszek részt kerekasztal beszélgetéseken és egyéb eseményeken, ahol hangoztathatom a gyermekjogok fontosságát, illetve kifejthetem a különböző jogsértésekkel és a világgal kapcsolatos véleményemet. Emellett, 2020 szeptemberében megalakult az Amnesty Magyarország Youth Clubja, amelynek alapítása körül én is sokat segédkeztem, és azóta is aktív tagja vagyok a közösségnek. Természetesen itt is sokat foglalkozom emberi jogi témákkal. Ezek a tapasztalatok sarkalltak ennek a könyvecskének a megírására. Ez a mesegyűjtemény és feladatos füzet általános iskolai alsó tagozatos gyerekeknek (3-4. osztályos diákoknak) íródott, az iskolai élet során előforduló alapvető jogokra koncentrálva.

Azért gondoltam, hogy szükség van egy ilyen kis irományra, mert sokszor tapasztalom, látom azt, hogy ma Magyarországon - de úgy hallom ez egyébként egy világszintű probléma nagyon kevés gyerek van tisztában a jogaival, és ezért gyakran nem is tudják érvényesíteni őket. Jó volna, ha az általános iskola alsó tagozatában külön tanórát/tanórákat szentelnének a jogok tudatosítására. Örülnék, ha ebben ez a könyvecske is segíthetne a benne található mesékkel és feladatokkal. Bízom benne, hogy az írásom elnyeri az olvasók tetszését, gondolkodásra készítet és hasznos beszélgetéseket generál.

Köszönöm, ha időt szakítotok az olvasásra!

Zorka

A GYERMEKJOGI EGYEZMÉNYRŐL ÁLTALÁBAN

A Gyermekeji Egyezményt, több mint 30 éve, 10 év előkészítő munka után fogadta el az ENSZ Közgyűlése 1989. november 20-án. Azóta is minden évben ezen a napon, november 20-án tartjuk a Gyermekejogok Világnapját.

Az Egyezményben megtalálhatóak a legalapvetőbb gyermekejogok, amelyek érvényesülését az aláíró országok kormányainak biztosítaniuk kell. Ezeket a jogokat három csoportra lehet osztani: Védelem, Ellátás/Gondozás, Részvétel.

„A gyerekek ellátása, táplálása, tanítása, testi-lelki védelme minden társadalom kiemelt feladata. A gondozás és ellátás azt is jelenti, hogy a gyerekek hozzáférhetnek különféle erőforrásokhoz, de olyanokat is megkaphatnak általa, mint a szeretet, az önbecsülés, a tudás, és a bennük rejlő képességeik kibontakoztatása.

A *védelem* nemcsak a szülők dolga, hanem mindenki másé is, aki a gyerekekkel kapcsolatba kerül. Így a családnak, a kisközösségnek, az intézményeknek és szakembereknek, valamint a törvények alkotóinak is figyelembe kell vennie a védelem fontosságát. A részvétel pedig az aktív cselekvésen túl – például a téged érintő döntések meghozatalában való részvétel – azt is jelenti, hogy a gyerekek megnyilvánulhatnak egyéenként és csoportban is.”¹

Az aláíró országoknak 5 évente be kell számolniuk az Egyezmény teljesítésével kapcsolatos eredményekről, előrelépésekről és nehézségekről az ENSZ Gyermekejogi Bizottsága előtt. A Bizottság külön figyelmet fordít arra, hogy ne csak az országok kormányát hallgassa meg, hanem civil szervezeteket és gyerekeket is, hogy ezzel teljesebb képet kapjon.

Az Egyezmény elsősorban az államnak, kormánynak jelent kötelezettségeket, illetve néhány, kifejezetten szülőkre, gondviselőkre előírt jogokat és kötelezettségeket is tartalmaz.

Az Egyezmény ugyanakkor arra is felhívja a figyelmet, hogy a gyermekeknek megfelelő tájékoztatást kell kapniuk az őket érintő jogok

1 Gyermekejogok. UNICEF. (2020. június 9.), <https://unicef.hu/gyermekjogok>

ról, vagy otthoni ismertetés, „nevelés” keretében, vagy iskolai oktatási környezetbe beépítve.

A Gyermekjogi Egyezmény a legszélesebb körben elfogadott nemzetközi dokumentum, csak egyetlen ország nem fogadta el magára nézve kötelezőnek, az Amerikai Egyesült Államok. Az Amerikai Egyesült Államok 1995-ben ugyan aláírta a Gyermekjogi Egyezményt, de nem ratifikálta, azaz nem vezette be a belső jogrendszerébe. Ennek több oka is lehet. Az USA-ban szövetségi kormány működik, ahol az államok különbözően gondolkodnak bizonyos kérdésekről. Ezenkívül a döntés mögött van egyfajta félelem is a külső befolyástól a családi élet átalakulásáról.

Magyarország 1990-ben írta alá a nemzetközi egyezményt és 1991-ben törvénnyel illesztette be a magyar jogrendbe.

A gyerekeknek fontos tudniuk a jogaikról, hiszen ezek segítik őket abban, hogy biztonságban és boldogan élhessenek. Tudniuk kell, hogy a jogaikat törvények védik és hogy ezen jogok minden emberre születésük percétől kezdve egyaránt vonatkoznak. Azzal is tisztában kell lenniük, hogy a jogok nem csak nekik adnak lehetőséget, teret, hanem minden gyermek számára egyaránt, és egyszerre. Vagyis mindenkinek csak addig tartanak a saját jogai, amíg ennek gyakorlásával mások jogait nem sérti.

NULLADIK FEJEZET

Juli és Ábris már óvodás koruk óta ismerték egymást, nagyon jó barátok lettek és ezért a szülei úgy gondolták, hogy ugyanabba az általános iskolába íratják őket, hogy megmaradjon a köztük kialakult barátság.

Izgatottan léptek be a Dombontúli Erdő Általános Iskola kapuján az első tanítási napon, és kíváncsian várták a találkozást az osztálytársaikkal is, hiszen nem ismertek még közülük senki mást.

Az osztályteremben 24 csillogó szemű gyerek ült és érdeklődően, de egy kicsikét félve néztek Gazsi bácsira, aki az osztályfőnökük volt. Pedig semmi okuk nem volt a riadalomra, Gazsi bácsi kedves, laza fickó volt. Bemutatkozott a gyerekeknek és még első nap, játékosan elmondta, hogy mik az osztályközösségük „alapszabályai”

1. Szeretettel, elfogadással, megértéssel fordulunk minden társunk felé.
2. Senkit nem bántunk, sem szavakkal, sem tettekkel.
3. Mindig odafigyelünk, meghallgatjuk és tiszteljük a társaink mondandóját.
4. Ha kérdésünk van bármivel kapcsolatban, bátran kérdezzünk, nincsenek rossz kérdések.
5. Nyugodtan jelezzük bármikor, ha valamire szükségünk van, pihenni szeretnénk, éhesek, szomjasok vagyunk.

Gazsi bácsi elmondta még, hogy mennyire örül, hogy mindenkivel megismerkedhet, és hogy nagyon várja az elkövetkezendő éveket velük, illetve, hogy szuper kalandok várnak rájuk a tanulás izgalmas világában.

A gyerekek mosollyal az arcukon hallgatták Gazsi bácsit és már egy cseppet sem tartottak tőle. Juli és Ábris összenéztek és mindketten tudták, hogy jó helyre kerültek, egy biztonságos és elfogadó környezetbe.

***

Ezek a szabályok azóta sem változtak, pedig már három év eltelt, amióta Juli és Ábris először átlépte az iskola küszöbét. Az elmúlt években rengeteg érdekes dolgot tanultak és sok új pajtást szereztek a suliban. Még így negyedikesként is minden nap lelkesen és boldogan mentek iskolába, pedig jó korán kellett kelniük. Sokszor megfordult a fejükben, hogy szívesen heverésznének még egy kicsit a meleg ágyban, de ilyenkor eszükbe jutott, hogy az iskolában milyen jó dolgok várnak rájuk és egy-egy új nap mindig valami izgalmas újdonságot tartogat.

Ábris, Juli és a többiek éppen az udvaron játszottak ebédszünet után, amikor Ábris félve kérdezte Julitól:

- Láttam tegnap Emmát sírni matek óra után, oda akartam menni hozzá, de végül nem mentem... Tudom, hogy ti jóban vagytok, szóval szerinted mi lehetett a baja?

Juli abbahagyta felfele tartó útját a mászókan, megfordult és komótosan lemászott. Leült Ábris mellé a Nap által felmelegített gumi-szőnyegre, hátát a falnak vetette, majd gondterhelt pillantást vetett Ábrisra. Körbepillantott néhányszor, hogy meggyőződjön, senki sem hallja válaszát.

- Ígérd meg, hogy ezt nem mondom el senkinek, nem mondhatod! – nézett szigorúan Ábrisra, aki hevesen bólogatott.

- Ígérem, ígérem – felelte.

- Rendben... Andris ellopta Emma naplóját hétfőn ebédszünetben és elolvasta... Ez is elég nagy gond, de ami még rosszabb, hogy azóta nem is adta vissza Emmának és most azt mondja, hogy ha nem adja oda neki minden nap az uzsonnáját, akkor megmutatja mindenkinek, hogy kibe szerelmes és a szüleinek is elmondja, hogy megnézett egy filmet, amit nem szabadott volna – hadarta el gyorsan és suttogva Juli. – De tényleg nem mondhatod el senkinek, mert ha kiderül Andris számára, hogy te is tudod, hogy ez történt, akkor Andris mindenkinek el fogja mondani Emma titkait – tette még hozzá.

- De Juli, ezt nem szabad hagynunk! – tiltakozott Ábris.

- Tudom, de nem tudom, hogy mit csináljunk...

Mert ha szólunk valakinek, akkor csak még rosszabb lehet Emmának... – mondta Juli.

- Mi lenne, ha megpróbálnánk visszalopni Andristól? – kérdezte Ábris.

- Nem jó, mivel már tudja a titkokat és amint észreveszi, hogy nincs meg a napló, rögtön elmondja mindenkinek, amit tud – ráncolta össze a homlokát Juli.

- Akkor szerintem nincs más választásunk, szólni kell Gazsi bácsinak – jelentette ki Ábris.
- Nem tudom... szerinted ez tényleg működhet? – kérdezte Juli.
- Gazsi bácsi mindig mindent megold, nem hiszem, hogy éppen ez fogna ki rajta– válaszolta Ábris.
- Rendben, de akkor mondjuk most gyorsan neki, mielőtt még véget ér az udvari szünet. Így kevésbé feltűnő, ha odamegyünk hozzá és ha Andris mégis meglát minket, akkor is gondolhatja, hogy csak bekéredzkedünk a konyhára almáért, vagy csak be szeretnénk menni, pisilni – mondta Juli.

Ábris és Juli felálltak a mászókak árnyékából, és oda sétáltak Gazsi bácsihoz.

- Gazsi bácsi, mondhatunk neked valamit? – kérdezte Ábris, amint odaérték tanárukhöz.

- Természetesen Ábris, bármit, bármikor – felelte Gazsi bácsi.

- Lehet, hogy te is észrevetted, de Emma tegnap nagyon sírt matek óra után és mi megtudtuk, hogy miért – kezdte Ábris, Juli pedig bólogatott.

- Folytasd csak – mondta Gazsi bácsi, mert látta, hogy Ábris elakadt és habozik egy kicsit, hogy folytassa-e.

- Megtudtuk, hogy Andris ellopta Emma naplóját és most zsarolja őt a benne olvasottakkal. Azt mondta Emmának, hogy ha nem adja oda neki mindennap az uzsonnáját, akkor mindenkinek elmondja a titkait – mondta Ábris és félve pillantott fel Gazsi bácsira.

- Ábris, Juli, köszönöm, hogy elmondtátok ezt nekem, sokat jelent, hogy így oda figyeltek egymásra és hogy szóltatok nekem. Ez a legjobb, amit tehettetek ebben a helyzetben – mondta Gazsi bácsi egy félmosollyal az arcán. – Megteszem, amit tudok, és mondjátok meg Emmának, hogy holnap már nem kell odaadnia Andrisnak az uzsonnáját. Beszélek Andrissal, elintézem a dolgot, és garantálom, hogy Emmához is visszakerül a naplója. Köszönöm még egyszer, hogy szóltatok – mondta Gazsi bácsi. - Most pedig sipirc, menjetek, játsszatok még egy kicsit, hiszen már csak 10 percünk van itt kint az udvaron, aztán pedig irány az osztályterem és kezdődik az írás óra – tette hozzá nevetve.

FELADATOK, KÉRDÉSEK, BESZÉLGETÉS INDÍTÓK

1. Szerinted, hogyan tudja megoldani ezt a problémát Gazsi bácsi? Meg tudja úgy oldani, hogy ne derüljenek ki Emma titkai?
2. Szerintetek milyen alapvető jogot sértett meg Andris, azzal, hogy ellopta és elolvasta Emma naplóját és utána zsarolta azzal? (Segítséget kaphattok a könyv végén lévő felsorolásból, vagy ha kidekoráltátok a termeteket a jogokkal, akkor onnan is.)
3. Ti mit tettetek volna Ábris és Juli helyzetében? És Emma helyzetében?
4. Szerintetek, hogyan lehet még megsérteni emberek magánéletét? Hol húzódik a határ az emberek saját, privát ügyei és a többiekkel megosztandó dolgok között?
5. Ábrisnak és Julinak szerintetek volt joga közbelépni és szólni Gazsi bácsinak a problémáról, Emma tudtán kívül?
Szerintetek mikor lehet beleszólni egy ilyen helyzetbe és mikor kell segíteni egy társatokat az őt érintő problémában? Meddig tart a ti felelősségetek, hatáskörötök mások problémáinak megoldásában, segítség adásban?

Ez a hely, pedig arra van, hogy ti, szabadon, kreatívan rajzoljátok meg a hallottakat, de akár készíthettek fotókat amik a helyzetet írják le, vagy bármiféle más kreatív megoldást is választhattok!

MÁSODIK FEJEZET

Juli és Ábris iskolájában időről-időre van egy egészségügyi felmérés, hogy nyomon kövessék a gyerekek magasságában, súlyában, látásában, tartásában történő változásokat.

Juli és Ábris már kiskoruk óta megszokták ezeket, így a két barátot nem érte meglepetésként, amikor Gazsi bácsi bejelentette, hogy aznap egészségügyi felmérésen fog részt venni az osztály, és mindenkinek sorban be kell mennie a védő bácsi és orvos néni szobájába. Gazsi bácsi azt is elmondta, hogy egy picit sietniük kell, mert más osztályok is jönnek utánuk, szóval fegyelmetten kell haladniuk, különben kifutnak az időből.

Közösen lementek az első emeletre, ahol az orvosi szoba volt és leültek az ajtó mellett levő padokra várakozni. Gazsi bácsi ötösével, névsor szerint szólította a gyerekeket, akik 10 percre eltűntek, majd újból előjöttek az orvosi szobából.

A többiek ez idő alatt egy kis játékkal próbálták elütni az időt. Barkochbáztak, szóláncoztak, kő-papír-ollóztak és fekete-fehér-igen-nemeztek. Ábris és Juli a névsor vége felé volt, így az utolsók között mentek be az orvosi szobába, Pannival, Marcival és Zsófiival együtt.

- Üljetek le! – mutatott rá a doktor néni egy padra, a gyerekek pedig megszeppenve lehuppantak.

-Tóth Marci! Gyere! – szólt a védő bácsi. Marci pedig ment, bár félve pillantott hátra a padon várakozó osztálytársaira.

A doktor néni szó nélkül rámutatott egy mérlegre, Marci pedig ráállt. A védő bácsi rápillantott a mérleg kijelzőjére és feljegyzett valamit a kezében tartott papírra. Majd megmérték Marci magasságát is, de mindeközben egy szó se

hangzott el, csak a védő bácsi tollának sercegése hallatszódott a papíron, miközben – feltehetőleg – Marci értékeit jegyezte le.

- Vedd le a pólód, fordíts hátat nekem, majd hajolj le! - hangzott az utasítás a doktor néni szájából, Marci pedig megszeppenve követte a feladatot.

A doktor néni bediktált néhány latin kifejezést védő bácsi kollégájának, majd odamormogta Marcinak, hogy visszaveheti a pólóját.

- Takard le az egyik szemedet és sorold a betűket, amelyek kivehetőek számodra! – következett az újabb utasítás, amit Marci egy kis habozás után újfent követett.

- Következő! Üde Júlia! – mondta a védő bácsi, pedig Marci még be sem fejezte a felsorolást.

A vizsgálat ugyanígy zajlott a még bent lévő többi gyerekekkel is, majd mikor az utolsó osztálytársuk is végzett, együtt léptek ki az orvosi szoba ajtaján, megszeppenve, megdöbbenve. Rögtön oda is mentek Gazsi bácsihoz, hogy megérdeklődjék, hogy mégis mi miért történt bent a szobában?

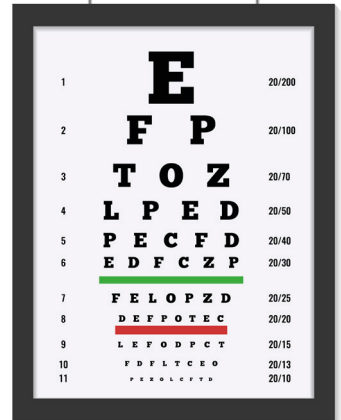
- A védő bácsi vagy a doktor néni nem mondta el nektek? – kérdezte meglepődötten Gazsi bácsi.

Nem...- rázták a fejüket a gyerekek.

- Ajjajjj... ne aggódjatok, kitalálok valamit! Holnap egy újabb orvosi vizsgálaton fogunk részt venni! – mondta Gazsi bácsi.

A gyerekek nem voltak biztosak benne, hogy szeretnének-e egy újabb ilyen védő bácsis, doktor néni élményt, de bíztak Gazsi bácsiban, és kíváncsian várták a másnapot...

Másnap, az órák kezdete előtt megtudták a többi osztálytársuktól, hogy velük is pont ugyanígy viselkedett a védő bácsi és doktor néni. Ők sem értették igazán, hogy ezek a vizsgálatok miről szólnak, miért kellene, és az eredményekről se osztottak meg velük azokon az érthetetlen latin szavakon kívül semmit. Éppen ezeknek a szavaknak a jelentését találgatták, amikor belépett a terembe Gazsi bácsi, nyomá-

ban egy fiatal lánnyal, aki nagyon hasonlított egyik osztálytársukra, Lucára.

- Kata!!! Te mit keresel itt? – kiáltott fel Luca.

- Gazsi bácsi majd mindjárt elmondja – mosolygott sejtelmesen Kata.

- Igen, igen mondom is! Szóval, néhányan már lehet, hogy ismeritek, ő Kata, Luca nővére, aki gyerekorvosnak tanul éppen az egyetemen. Azért hívtam meg ma, hogy a tegnapi orvosi vizsgálat után, legyen egy másik tapasztalatotok is, mert vannak olyan orvosok, akik kedvesek a gyerekekkel és elmondják nekik, hogy éppen mit, miért csinálnak és milyen eredményekre jutottak – mondta Gazsi bácsi.

- Így bizony! Én ma csak két vizsgálatot fogok elvégezni veletek, mert ezeket az osztályteremben is egyszerűen meg lehet csinálni – vette át a szót Kata. – Egy látás és egy testtartási vagy más néven gerincferdülést ellenőrző vizsgálat lesz. Ugyanúgy, mint tegnap, egyenként, valószínűleg névsor szerint foglak titeket szólítani, és mindegyikőtöknek el fogom mondani, hogy melyik vizsgálatot miért fontos minden évben elvégezni és pontosan mire jók. Ha bármi kérdésetek van, akár most is mindenki előtt, de a vizsgálat folyamán is feltehetitek nekem – mondta Kata, átsétált a terem egyik sarkába, a játék sarokba, és elővett egy táblát, amin betűk és számok voltak növekvő sorrendben, egészen picitől kezdve hatalmas nagyságúakig.

- Ha nincs most így mindenki előtt kérdésetek, akkor én közben el is kezdem a matek órát, de egyúttal mehet a névsor első embere Katához – mondta Gazsi bácsi.

A gyerekeket egy ideig még lekötötte Kata figyelése és a vizsgálatok menete, de aztán szépen lassan elkezdtek koncent-

rálni a matek órára. Ábris észre se vette, hogy elröppent az idő és boldogan állt fel, amikor meghallotta, hogy ő következik Katánál.

- Szia Ábris! – köszöntötte Kata, amint odaért hozzá. – Melyik vizsgálatnál szeretnél kezdeni? – kérdezte.

- A látásossal – válaszolta Ábris.

- Rendben. Ez a vizsgálat azért ilyen fontos, mert ahogy iskolába jársz, sokat olvasol rossz fényben, vagy sokat nézel képernyőt, azaz TV-t

vagy telefont, tabletet, laptopot, akkor könnyen romolhat a szemed, látásod, ami később ahhoz vezethet, hogy szemüveget kell hordanod. Ha nem fedezzük fel időben, hogy szükséged van szemüvegre, akkor csak egyre rosszabb és rosszabb lesz a szemüveg és egyre nehezebb lesz az orvosoknak korrigálni a problémát és javítani a látásodon – kezdte Kata. – Most úgy fogom tesztelni azt, hogy milyen állapotban van a szemed, hogy megkérlek, állj ide erre a vonalra, én pedig feltartom ezt a táblát, amin betűket és számokat láthatsz növekvő sorrendben. Kérlek, takard le az egyik szemedet és kezd el nekem fentről lefelé diktálni, amit látsz. Nyugodtan szólj, amikor már nagyon kényelmetlen, de azért igyekezz minél többet felolvasni nekem – fejezte be Kata.

Ábrisnak szerencsére nem volt problémája ezzel, mindent fel tudott sorolni, Kata pedig megdicsérte, hogy ilyen ügyes volt.

- Most pedig következzen a tartás, azaz a gerincferdülés vizsgálat. Ez szintén hasonló okokból fontos, mint a szemvizsgálat, mert a helyes tartás és a gerinced megfelelő állapota az életed sok területére ki tud hatni. Ha rossz a tartásod, vagy gerincferdülésed van, akkor sokat fájhat a hátad, ami megnehezíti a napjaidat. Ezért fontos évente ezt ellenőrizni, mert ha bármi baj fellép, akkor még időben el tudunk küldeni mondjuk gyógytornára, vagy tudunk gyakorlatokat ajánlani neked, amik megerősítik a gerinced melletti izmokat, hogy megerősödjön a hátad és jól tudd magadat tartani ülés és állás közben – mondta Kata. – Ehhez a vizsgálathoz le kell vened a pólódat, majd hátat fordítani nekem és előre hajolnod. Erre azért van szükség, mert így látom a legjobban a gerinced vonalát és így tudom észrevenni, hogy ha esetleg bármi gond lenne. Elhúzhatom ezt a függönyt, ha nem szeretnéd, hogy a többiek lássanak póló nélkül – tette hozzá még Kata.

- Az jó lenne, köszönöm! – mondta Ábris.

Kata gyorsan megnézte a hátát, és szerencsére itt is mindent rendben talált. Ábris megköszönte a vizsgálatot és boldogan ült vissza a padjába, majd elkezdett újból a matek órára figyelni. Közben azon gondolkodott, hogy mennyivel jobb volt ez az orvosi vizsgálat, mint a tegnapi, és hogy mindenkinek csak ilyen doktorokkal kéne találkoznia, mint amilyen Kata is.

FELADATOK, KÉRDÉSEK, BESZÉLGETÉS INDÍTÓK

1. Voltatok már iskolai orvosi vizsgálaton?
Ha igen milyen élmény volt?
2. Voltatok már úgy bármilyen orvosnál, ahol nem értettétek, hogy mi történik és nem mondták el nektek, hogy mit, miért és hogyan fognak csinálni veled?
Ha ilyesmi előfordult és még továbbra is kíváncsiak voltatok, kitől, hol kerestétek a válaszokat?
3. Szerintetek fontos, hogy mindig tájékoztassanak benneteket az orvosok, hogy mit csinálnak veletek? Miért?
4. Mit gondoltok, milyen vizsgálatokat lenne fontos minden évben elvégezni, hogy minden gyerek egészséges legyen?
5. Szerintetek miért fontos a rendszeres orvoshoz járás és egészséges életmód követése?
Ti mit tesztek azért, hogy egészségesek maradjatok?
Szerintetek milyen alapvető jogok jelentek meg ebben a történetben?
(Segítséget kaphattok a könyv végén lévő felsorolásból, vagy ha kidekoráltátok a termeteket a jogokkal, akkor onnan is.)

Ez a hely, pedig arra van, hogy ti, szabadon, kreatívan rajzoljátok meg a hallottakat, de akár készíthettek fotókat amik a helyzetet írják le, vagy bármiféle más kreatív megoldást is választhattok!

HARMADIK FEJEZET

Juli és Ábris osztályában gyakori volt, hogy reggelente Gazsi bácsi vezetésével beszélgető vagy témakörököt tartottak arról, hogy hogyan telt az előző napjuk, vagy mit gondolnak egyes témákról, amik foglalkoztatják őket.

Csütörtökön is épp így tettek. A családon belüli szokásokról, tradíciókról beszélgettek és arról, hogy más kultúrák, népcsoportok, más országok lakói, hogyan térnek el ezektől, mit csinálnak esetleg másképp.

Először körbe mentek, mindenki elmondta, hogy mit gondol a szokásokról, tradíciókról, és ezek miért lehetnek fontosak egy család életében. Majd pedig elkezdtek megosztani, hogy a saját családjukban ezek hogyan jelennek meg.

A két jóbarát osztálya nagyon sok különböző származású és nemzetközi háttérrel rendelkező gyerekből tevődött össze, ami így még izgalmasabbá tette a csütörtöki beszélgető kört.

Dóri például, akinek az anyukája Kínából származik, elmesélte, hogy ők megtartják a kínai ünnepeket is, például az újévet, ami más időpontban van, mint az európai országokban. Illetve arról is mesélt, hogy ők szombatonként közösen szoktak Thai Chi-zni. Ez egy Kínából származó, jógához és pilates-hez hasonlító mozgásforma, ami a stressz elűzése mellett egy kis önvédelmet és meditációt is tanít.

A gyerekek nagyon szerették az ilyen beszélgető köröket, mert mindig izgalmas és új dolgokat tudtak meg a nagyvilágból, és Gazsi bácsi mindig adott időt és teret a kérdésekre is.

Ádi, egy másik osztálytársuk, Indiából származott. Arról mesélt éppen, hogy ha otthon tradicionális ételeket esznek, akkor néha egyes ételeket kézzel esznek, mert ez is részét képezi a kultúrájuknak.

- Fúj ez gusztustalan! Már értem, hogy miért vagy mindig ilyen koszos és miért nem tudod rendesen használni az evőeszközöket az ebédlőben – nevetett fel Andris és egyetértést keresve fordult körbe.

Az osztály egy emberként fordult Andris felé, de mindenki meg volt döbbenve, hogy a fiú ilyet mondott. Csakhogy Andris nem vette ezt észre és még egy kérdést is feltett Ádinak:

- Hogyha kézzel esztek, akkor már miért nem élték rögtön egy barlangban, mint ahogy az ősemberek?

Gazsi bácsi ekkor úgy érezte, hogy közbe kell szólania.

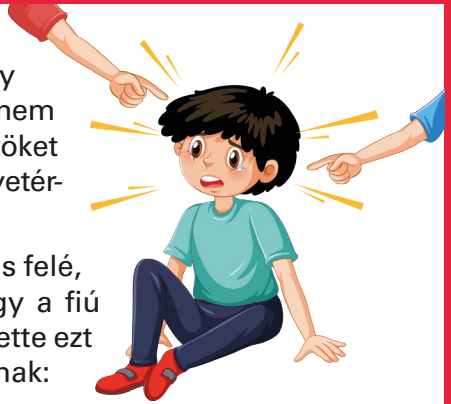
- Andris, tudom, hogy mindig arra bátorítalak titeket, hogy mondjátok el a dolgokról a véleményeteket és merjetez kérdezni a másiktól, hiszen a véleménynyilvánítás és a szólásszabadság alapvető jogotok. De azt is meg kell tanulnotok, hogy ezeket a kérdéseket és véleményeket, hogyan kell úgy megfogalmazni, hogy közben ne sértsétek meg a másikat. Ez, amit most mondtál és kérdeztél Áditól, egyáltalán nem elfogadható reakció a társunk mondandójára – szállt be a beszélgetésbe Gazsi bácsi.

- De hát miért? Elmondtam, amit gondolok, nem tehetek róla, hogy a kézzel való evést csak az ősemberekhez tudom kapcsolni – mondta Andris. Ádi nem szólt semmit, csak az ölében pihenő kezeit nézte.

- Azzal nincs baj Andris, hogy elmondtad, mit gondolsz, azzal van a baj, ahogyan ezt megfogalmaztad. Szeretném, hogy ha bocsánatot kérnél Áditól és legközelebb a kérdéseid és reakcióid megfogalmazásakor figyelnél arra, hogy ne sérts meg velük senkit.

- Rendben, Gazsi bácsi. Bocsánat Ádi, nem akartalak megbántani! – mondta Andris és úgy tűnt, tényleg megbánta, amit és ahogy kérdezett és mondott.

- Semmi baj, Andris. Amikor Magyarországra költöztünk, én sem értettem, hogy az itteni emberek miért esznek mindent evőeszközökkel. Azt gondoltam, hogy ez olyan mintha robotok lennének és mindenhez tárgyat kéne használnunk. De aztán láttam, hogy itt

meg azt furcsállják az emberek, amikor én elkezdem kézzel enni a rizst... Otthon mi erről sokat beszéltünk és végül arra jutottam, hogy azért ilyen érdekes a világunk, mert a különböző családokban és nemzetiségekben sokféle szokás van. Sőt, szerintem, ha egyszer kipróbálnád, hogy milyen kézzel enni a rizst, nagyon élveznéd – nevette el magát mondandója végére Ádi és már egyáltalán nem tűnt szomorúnak vagy sértettnek.

FELADATOK, KÉRDÉSEK, BESZÉLGETÉS INDÍTÓK

1. Szerintetek fontos más kultúrák megismerése?
2. Szerintetek milyen formái lehetnek a szabad véleményformálásnak?
3. Ti úgy szoktátok érezni, hogy a felnőttek és a gyerektársaitok nyitottak és elfogadóak, érdeklődőek a dolgokról alkotott véleményekkel kapcsolatban?
4. Mit gondoltok, miért fontos, hogy mindenkinek meghallgassák a kérdéseit, véleményét és gondolatait?
5. Ismersz olyan esetet, amikor a gyerekek is beleszólhattak az őket érintő kérdésekbe?

Ez a hely, pedig arra van, hogy ti, szabadon, kreatívan rajzoljátok meg a hallottakat, de akár készíthettek fotókat amik a helyzetet írják le, vagy bármiféle más kreatív megoldást is választhattok!

NEGYEDIK FEJEZET

Január vége felé járt az idő, mindenki kicsit kedvetlen volt, hiszen már elég rég volt a téli szünet, de a tavasz érkezése még távolinak tűnt.

Juli és Ábris az udvari szünetek alkalmával búskomoran sétálgattak körbe a játszótéren, és figyelték, ahogy a havas eső havasabb cseppjei olvadnak szét a kabátjukon való landolás után.

Mígnem egy szerdai napon, amikor a délelőtti órák alatt a gyerekek kipillantottak az ablakon, boldogan és meglepetten kiáltottak fel, hiszen kint sűrű pelyhekben szakadt a hó, és már az utcán is állt a több centis hóréteg. A diákok túlkön ültek, hogy végre meghallják az óra végét jelző csengőt, majd lerohantak az ebédlőbe, betöltték a tökfőzeléket, felkapkodták a kabátjaikat, sáljaikat, sapkáikat, kesztyűiket és már szaladtak is ki az udvarra a jó tapadós, ropogós hóba.

Hóembert építettek, hóangyalokat csináltak és ádáz hógolyó csaták folytak. Mindenhonnan nevetés és boldog kiáltások hangoztak, sőt még a kint tartózkodó tanárok is beszálltak a játékba, és egyáltalán nem bánták, hogy havas, vizes lesz a ruhájuk. Néhány nylon szatyor, porsitepsi és régi szánkó is előkerült a gondnok bácsi jóvoltából, és mivel az udvarnak volt egy kisebb dombocskája, ezért a szánkó parti is megkezdődhetett. Ábris és Juli is önfeledten játszott osztálytársaival, megdöntötték a dombról lecsúszási gyorsasági rekordot, és Annával közösen megépítették az udvar legnagyobb és legszebb hóemberét.

Éppen a hóember kutyáit, macskáit és gyerekeit építgették, amikor Gazsi bácsi szomorú mosollyal odalépett hozzájuk és közölte, hogy sajnos vége az udvari szünetnek, vissza kell menniük az osztályterembe.

Juli és Ábris bár vonakodva, de elfogadták Gazsi bácsi mondanóját, és miközben kirázták kesztyűiket, arról egyezkedtek, hogy

délután melyik dombra menjenek el szánkózni. Hiszen, ha továbbra is így folytatódik a havazás, addigra még nagyobb mókára lehet számítani.

- Anna, te is velünk jössz ugye? – kérdezte Juli Annától, aki még mindig nagy műgonddal építette tovább a hóember macskájának füleit.

- Nem – válaszolt tömören Anna, és tekintetét egy pillanatra sem vette le az épülő hómacskáról.

- Naaaa, Annaaaa, gyere, jó lesz nagyon! Hatalmasok ott a dombok, és tavaly kaptam egy vadiúj, nagyon menő szánkót, amit még nem is próbáltam ki eddig, és úgy fogunk tudni száguldani vele, hogy csak na! Meg fogod bánni, hogy ha nem jössz. Légyszi, gyere! – kérlelte tovább Ábris.

- Nem tudok menni, nem mehetek, furulya órám van – mondta Anna.

- De hát csak most az egyszer hagyd ki az órát és gyere velünk! Vagy, ha nagyon nem lehet kihagyni, akkor gyere az órad után, azután is bőven lesz még időnk – mondta Juli.

- Utána úszásom van, aztán pedig meg kell csinálnom a külön angol házimat – mondta Anna, majd elkezdett sírni. – Minden nap el kell mennem úszni, vagy furulyára, vagy angol órára, vagy kézműveskedésre vagy teniszezni, hétfvégén sakk szakkörbe és színjátszó órára. Nekem soha nem lesz időm szánkózni menni! – fakadt ki Anna. – Csak most tudok játszani, amíg az udvari szünet tart. De ti menjetek be nyugodtan az osztályterembe, Gazi bácsi már biztos vár minket. Én kint maradok, játszom még egy kicsit, amíg nem jönnek értem a szüleim kettőre – sírt Anna.

- Jaj, Anna, rémes, hogy ennyi mindenre kell járnod délutánonként... régen nekem is ennyiféle különórám volt. Eleinte nagyon szerettem, sőt igazából az összes órát szerettem, de egy idő után már túl fáradt voltam és nem tudtam az összesre koncentrálni, és ami a legrosszabb volt, hogy alig maradt időm játszani – mondta Juli és megsimogatta Anna hátát.

- I-higen. Nekem sih-in-csehen időm já-hát-szaha-nihi – hüppögte Anna.
- De Anna nézd, Julinak sincs már többé ennyi különórája, mert megmondta a szüleinek, hogy ő szeretne többet játszani, velem meg a többi barátjával lenni és a testvéreivel legózni. A szülei pedig megértették a kérését és azt mondták, hogy oké, akkor válasszon két dolgot, amire továbbra is szeretne járni, a többit meg majd folytatja, ha nagyobb lesz, vagy ha újból kedve támad hozzá – mondta Ábris.
- De mi van, ha nekem nem engedik meg a szüleim ezt? – kérdezte Anna.
- Biztos, hogy meg fogják engedni, hiszen ők is azt szeretnék, hogy neked a legjobb legyen. És meg fogják érteni, hogy te szeretnél egy kicsit többet játszani és pihenni, és engedni fogják, hogy leadj egy-két különórát – bízatta Annát Juli.
- Oké, rendben, megpróbálok velük beszélni, sőt szerintem rögtön ma fogok, amint jönnek értem és akkor lehet, hogy délután el tudok veletek menni szánkózni! – jelent meg egy halvány, bizakodó mosoly Anna arcán. Hagyta, hogy Juli felsegítse, majd hárman közösen mentek vissza az osztályterembe és folytatták a délutáni óráikat.

FELADATOK, KÉRDÉSEK, BESZÉLGETÉS INDÍTÓK

1. Szerintetek milyen helyzetben fordulhat elő az, hogy egy gyerek nem tud tanulni vagy játszani?
2. Mit gondoltok, miért fontos a játék és a szabadidő, elegendő pihenés?
3. Fejezzétek be a mondatot: „Én azért szeretek iskolába járni mert...” és „Én azért szeretek játszani mert...”
4. Jártok iskolán kívüli órákra, edzésre, szakkörökre? Miért tartjátok hasznosnak ezeket a különórákat?
5. Mit tud csinál az, aki nem jár/járt iskolába hosszú időn keresztül vagy egyáltalán? Vajon ezek a gyerekek egész nap csak játszanak?

Ez a hely, pedig arra van, hogy ti, szabadon, kreatívan rajzoljátok meg a hallottakat, de akár készíthettek fotókat amik a helyzetet írják le, vagy bármiféle más kreatív megoldást is választhattok!

ÖTÖDIK FEJEZET

Juli és Ábris osztályában április beköszöntével az egyik pénteken „kulturális napot” tartottak. Ennek az volt a célja, hogy a gyerekek minél több osztálytársuk hátterét és kultúráját megismerjék.

Gazsi bácsi azt kérte a gyerekektől, hogy erre a napra mindenki készüljön valamivel, amivel be tudja mutatni ezt a társainak. Legyen szó akár valamiféle tradicionális öltözekről, ételről, akár jellegzetes szokásról.

Mindenki izgatottan várta a pénteket, otthon sütöttek-főztek, különböző ruhakölteményeket próbáltak fel, hagyományos énekeket, mondókat tanultak, amikkel el tudják kápráztatni az osztálytársaikat.

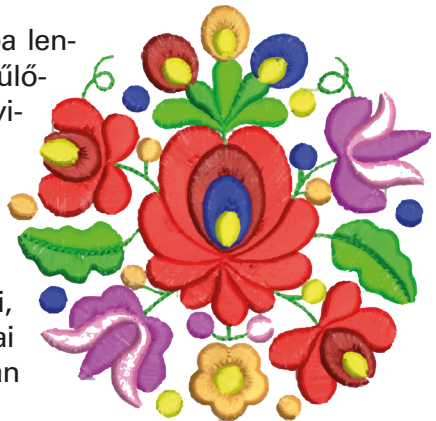
Majd eljött a péntek, és az osztály egy színes kavalkáddá alakult át. Mindenki különböző színű és textúrájú ruhákban pompázott, jobbnál jobb illatok szálltak, mindenhol nevetés és karattyolás hallatszott különböző nyelveken.

Gazsi bácsi büszkén nézett körbe az osztályán, csendre intette a jelenlévőket és megkezdte az aznapi programot.

- Kedves gyerekek, nagyon örülök, hogy mindenki készült a mai napra. Sokféle finomságot és tudást hoztatok el, hogy megosszátok egymással őket – kezdte, a gyerekek pedig kihúzták magukat a dicséret hallatán. – Ne is várassuk magunkat tovább, kezdjük is el. Szerintem először meséljünk egymásnak arról, hogy ki-mit és miért hozott, aztán pedig kóstoljuk meg a sok finom falatot, ami itt van! Van bárki, aki szívesen kezdene? – kérdezte Gazsi bácsi.

Szinte az összes gyerek keze a magasba lendült és egymást túlharsogva próbáltak dűlőre jutni, hogy kié is legyen a kezdés priviligiuma.

Végül Kingáé lett az első szó, aki a matyókról beszélt, és matyó népi viselkedésben volt. A nap folyamán Ábris, Juli és osztálytársaik hallhattak még az indiai, muszlim, török, kínai, székely és amerikai hagyományokról, szokásokról is. Gyorsan

FELADATOK, KÉRDÉSEK, BESZÉLGETÉS INDÍTÓK

1. Nektek már volt hasonló programban részetek? Ha nem, szeretnétek valami ilyet látni/csinálni?
2. Szerintetek miért fontos, hogy megismerjük és elfogadjuk a sajátunktól eltérő kultúrákat is?
3. Milyen vallásokat ismertek?
4. Mit gondoltok, miért fontos az, hogy mindenki meg is oszthassa és akár magában is tarthassa a véleményét?
5. Előfordulhat olyan eset, hogy mégis korlátozásra kerüljenek ezek a dolgok? Ez milyen körülmények között fordulhat elő?

Ez a hely, pedig arra van, hogy ti, szabadon, kreatívan rajzoljátok meg a hallottakat, de akár készíthettek fotókat amik a helyzetet írják le, vagy bármiféle más kreatív megoldást is választhattok!

HATODIK FEJEZET

Kedd reggel Juli és Ábris épp azon vitatkozott, hogy melyikük kapott jobb szendvicset uzsonnára, amikor Gazsi bácsi gondterhelten lépett be az osztályterembe. A gyerekek rögtön elcsitultak, abba hagyták, amit csináltak, mert Gazsi bácsit nem sokszor látták még mosoly nélkül az arcán.

Kati, az egyik osztálytársuk rögtön fel is tette a kezét és megkérdezte Gazsi bácsitól, hogy mi lelte, mi a baj?

Gazsi bácsi nagyot sóhajtott, és körbenézett az előtte ülő gyerekeseregen.

- Nagyon szomorú vagyok gyerekek, mert ma reggel egy olyan dologról értesültem, ami ellentétes az „alapszabályainkkal”. Azt hallottam, hogy néhány felsős társatok piszkált, bántott valakit közületek- mondta.

A gyerekek rögtön sugdolódzni kezdtek és körbe-körbe fordították a fejüket, hogy rájöjjenek, kiről lehet szó.

Ábris is rögtön Juli felé fordult és kérdőre vonta, hátha tud valamit a történetekről.

- Igen, tudom mi történt... Éppen a cipőmet cseréltem át, amikor két felsős odament Petihez és elkezdtek kérdezgetni. Először úgy tűnt nekem is, hogy csak barátkozni akartak, de aztán megkérdezték tőle, hogy neki miért sötétebb a bőre, mint a szüleinek, és azt mondták neki, hogy nem is hasonlít rájuk. „Azért, mert engem örökbe fogadtak – válaszolta Peti. Ekkor a nagyok gúnyosan kérdezgetni kezdtek: „Akkor az nem is az igazi anyukád, aki hozni szokott az iskolába? Hol vannak az igazi szüleid? Nekik nem kellettél? Nem szerettek téged annyira, hogy megtartsanak?” Peti erre elkezdett sírni és kiabálni a nagyokkal, hogy márpedig az ő szülei nagyon szeretik őt és semmi baj nincs azzal, hogy örökbe fogadták, majd befutott a wc-be, ahová szerencsére a nagyok nem mentek utána. Én ezután mentem oda Gazsi bácsihoz, hogy Peti a wc-ben sír, mert a felsősök nem voltak vele kedvesek. – foglalta össze Juli.

Mire Juli befejezte, nagyjából mindenki megbeszélte a padtársával a történeteket és a gyerekek újból Gazsi bácsi felé fordították a figyelmüket.

- Szóval szeretnék erről néhány szót szólni ma, mielőtt elkezdjük a napot – mondta Gazsi bácsi, a gyerekek pedig megértően bóloggattak és várták a folytatást. – Annyit szeretnék mondani nektek, hogy soha se felejtsetek el, hogy az egyik legnagyobb erény, ha mindig minden esetben nyitottsággal, megértéssel és szeretettel fordultok az emberekhez körülöttetek. Ha valami olyasmit láttok, olyan emberrel találkoztatok, akivel korábban még nem, nyugodtan feltehetek nektek kérdéseket, de mindig legyetek kedvesek, előzékenyek, hiszen ezt a figyelmességet mindenki ugyanúgy megérdemli. Nem számít az se, hogy kit nevelnek a vérszerinti vagy örökbefogadó szülei, esetleg csak egy szülője van, vagy akár a nagypapája és nagymamája felelősek érte, a család az család marad, és a szeretet a lényeg. De ugyanígy az sem számít, hogy ki hogyan néz ki, milyen a vallása, bőrszíne, anyagi helyzete, honnan származik, mit gondol a politikáról, milyen nyelven beszél... ezek mind nem számítanak, hiszen minden ember egyenlő és ez ugyanígy vonatkozik rátok is egészen baba korotoktól kezdve. Szóval köszönöm, hogy rögtön szóltatok, amint észrevettétek, hogy valaki ezt a szabályt megszegi, és ezzel megbánt más gyereket. Így kell ezt csinálni. Nem szabad ilyen helyzetekben csendben maradni. Ha szóltok, akkor elkezdhettek jobban figyelni és dolgozni, cselekedni, nehogy ez még egyszer megtörténhessen valamelyikőtökkel. Ha esetleg mégis valahogy hasonló szituációba keverednétek, ne habozzatok szólni nekem, köszönöm! – fejezte be Gazsi bácsi.

A gyerekek bóloggattak, mosolyogtak. Ábris és Juli azt érezte, hogy örülnek, hogy Gazsi bácsi mindezt elmondta nekik. Otthon is lelkesen meséltek erről, a szülei pedig boldogok voltak, hogy foglalkoznak ezzel a gyerekek az iskolában és különösen büszkék voltak Julira, hogy nem habozott bevonni Gazsi bácsit, amikor látta, hogy piszkálják Petit.

FELADATOK, KÉRDÉSEK, BESZÉLGETÉS INDÍTÓK

1. Ti találkoztatok már hasonló bántással, mint Peti? (Nem feltétlen a szüleiteket érintve, hanem akár sebesülés, kinézet, szokás, zsebpénz, szabadidős tevékenység kapcsán.)
2. Szerintetek mik azok a dolgok, amelyek teljesen normálisok, de mégis piszkálás tárgyává válhatnak?
3. Ehhez a játékhoz mindenkinek fel kell állnia. Állításokat fogtok hallani és ha valamelyik igaz rátok, akkor üljetek le, ha nem, akkor maradjatok állva. Meg fogjátok látni, hogy minden állítás után más társaság marad majd állva, de akár állva maradsz, akár leülsz, biztosan valami újat tanulsz meg társaidról, ami közös bennetek. Ehhez a játékhoz mindenkinek fel kell állnia.
  - a. Otthon van külön szobám.
  - b. Van valamiféle vallásom és gyakorlom is azt. (Pl. templomba járok, imádkozom, tartjuk az ünnepeket stb.)
  - c. Piszkáltak már a kinézetem miatt.
  - d. Piszkáltak már a szüleim miatt.
  - e. Piszkáltak már valami sebesülésem miatt.
  - f. Láttam/hallottam már, ahogy valaki mást piszkálnak.
  - g. Én is bántottam/piszkáltam már valakit.
  - h. Volt, hogy oda mentem segíteni, szóltam valakinek, hogy baj van, amikor láttam, hogy valakit piszkálnak.
  - i. Szerintem, nem baj, ha van különbség az emberek lehetőségei és megítélése kapcsán.
  - j. Azt gondolom, hogy jó lenne, ha senkit sem piszkálnának.
4. Szerintetek mi az az alapvető gyerekjog, amit a felsősök megsértettek? (Segítséget kaphattok a könyv végén lévő felsorolásból, vagy ha kidekoráltátok a termeteket a jogokkal, akkor onnan is.)
5. Szerintetek miért olyan fontos, hogy ez a jog mindig biztosítva legyen mindenki számára?

Ez a hely, pedig arra van, hogy ti, szabadon, kreatívan rajzoljátok meg a hallottakat, de akár készíthettek fotókat amik a helyzetet írják le, vagy bármiféle más kreatív megoldást is választhattok!

HETEDIK FEJEZET

Május elején már nagyon szép idő volt, a gyerekek az órák alatt vágyakozva néztek ki a napsütésben pompázó udvarra. Elnézték a zöldellő, virágzó fákat, ahogy fújja őket a lágy szellő, figyelték a madarak énekét, a Nap és a felhők mozgását. Talán egy keddi nap lehetett, amikor olvasás óra közben Juli megbökte Ábris oldalát.

- Pszt! Ábris! – kezdte a lány suttogva. – A nővérem mesélt valami klímasztrájról, ami most pénteken lesz. Azt mondta, hogy aznap nagyon sok diák és gyerek nem megy iskolába, hanem elmennek a Parlament elé tüntetni – mondta Juli.

- Tüntetni? De hát mi ellen? Mi még csak gyerekek vagyunk... Meg iskola van aznap, akkor nem hiányozhatunk...- felelt Ábris.

- Hát igen, mi még csak gyerekek vagyunk, de pont ez a lényeg! Mert elvileg ez a pénteki dolog arról szól, hogy a felnőttek, meg igazából a bolygón élő emberek többsége már nagyon rég úgy éli a mindennapjait, hogy alig gondol közben a Földre. Mindenki nagyon sokat szemetel, sok a műanyag zacskó, szívószál. Túl sok kocsni meg repülő jár, nagyon sok vizet használunk az ételek előkészítéséhez és még rengeteg olyat teszünk, ami tönkreteszi a környezetet. Ha most nem hagyjuk abba ezeket a dolgokat, akkor mire mi felnövünk, lehet, hogy ez a bolygó már nem olyan lesz, mint amit megszoktunk – mondta Juli.

- Óóó... most már értem. Sőt most, hogy így mondod, igazából emlékszem, hogy ilyesmikről már velem is beszélgettek a szüleim. Ez egy nagyon fontos dolog – helyeselt Ábris, majd egy pillanatra megállt a mondandójával és habozott egy kicsit. – De szerintem, ha mindezt elmondjuk Gazi bácsinak meg az egész osztálynak, akkor lehet, hogy ő meg a többiek is szívesen részt vennének a tüntetésen, és akkor mehetne az egész osztály együtt és senki sem maradna ki ebből a fontos dologból! – tette hozzá még Ábris.

- Igaz, igaz! Akkor menjünk oda hozzá óra után és beszéljünk vele! – bólintott Juli.

Így is tettek, és elmondták Gazsi bácsinak, hogy ők pénteken legszívesebben nem jönnek iskolába, hanem elmennének a klímasztrájkra. Legnagyobb meglepetésükre Gazsi bácsi tudott mindent az eseményről.

- Természetesen tudok a pénteki klímasztrájkáról és nagyon örülök, hogy ti is értesültetek róla és fontosnak tartjátok, hogy ott legyetek. Beszéljünk róla az osztállyal, és ha úgy látom, hogy a többiek is nyitottak és szívesen mennek pénteken, akkor írok a szülőknak, hogy pénteken kivihetlek-e titeket, mint egy egész osztályt. Szerintem nagyon jó lenne! – mondta Gazsi bácsi. Láthatóan büszke volt, amiért Ábris és Juli ezzel a kérdéssel jöttek oda hozzá.

- Az ilyen megmozdulásokon való részvétel nem csak az ügy fontossága miatt szükséges, hanem azért is, mert ez egy remek példát mutat nektek arra, hogy a fiatalságnak, a gyerekeknek is lehetősége és tere van arra, hogy tüntetéseket, klubokat, egyesületeket szervezzetek, és ezekkel kiálljatok valamiért, ami fontos számotokra. Ehhez igazából ugyanúgy van jogotok, mint ahhoz, hogy a szülőkkel lakhassatok, vagy ehessetek, ihassatok, beszélhessetek. És ha már erről a témáról van szó, a környezet- és klímavédelemről az én személyes véleményem az, hogy tényleg ti tudtok talán a legnagyobb hatást elérni a változásért, ezért szerintem is jó lenne, ha pénteken minél többen ott tudnánk lenni. – tette még hozzá Gazsi bácsi.

Másnap beszéltek az osztállyal, majd Gazsi bácsi írt a szülőknak. Csütörtök délután közösen festettek, rajzoltak és táblákat, plakátokat készítettek, amiket másnap elvihettek magukkal a tüntetésre. Amikor hazafele ballagtak, megígértették Gazsi bácsival, hogy ha legközelebb lesz ilyen, akkor is mindenképp elmennek.

FELADATOK, KÉRDÉSEK, BESZÉLGETÉS INDÍTÓK

1. Ti voltatok már valaha tüntetésen vagy bármilyen más megmozduláson?
2. Ismertek olyan programot, szervezetet, klubot akár iskolán belül, amit korotokbeli gyerekek szerveznek?
3. Mit gondoltok, mik a hatékony formái a véleménynyilvánításnak gyerekként?
4. A ti iskolátokban működik diáktanács? (DÖK) Ha igen, hogyan?
5. Gondolkodtatok már valaha azon, hogy szerveznétek egy klubot, szakkört vagy más közösségi megmozdulást? Ha igen, milyen témában, miért kiállva fordult meg ez a fejetekben?

Ez a hely, pedig arra van, hogy ti, szabadon, kreatívan rajzoljátok meg a hallottakat, de akár készíthettek fotókat amik a helyzetet írják le, vagy bármiféle más kreatív megoldást is választhattok!

ÓRAVÁZLATOK

ÓRA TERV/KERET AZ ÖSSZES MESE ÉS A MESÉK KÜLÖN-KÜLÖNKÉNTI FELDOLGOZÁSÁHOZ

A „könyvet” úgy terveztem, hogy mindegyik mesét külön-külön és egyben is fel lehessen dolgozni. Egy mesére és a velük való feladatokra nagyjából szerintem 90 perc kell (de akár 60 percbe is bele lehet sűríteni). Az alábbi óraterv a mesék külön-külön való feldolgozásához egy alap séma, amit az összes gyerekjoggal foglalkozó mesés órán alkalmazni lehet.

Ha a pedagógus az összes mesét felhasználná egymást követő órákon, akkor az „alap sémát” csak az első órán javasolt használni, a további mesék olvasása után csak az adott fejezethez kapcsolódó kérdéseket vitassák meg az osztállyal. Minden történet után öt kérdés segíti a beszélgetést.

Miután végeznek az összes mesével és a hozzájuk tartozó kérdésekkel, tartsák meg a záró foglalkozást, amely keretén belül egy átfogóbb képet kaphatnak arról a gyerekek, hogy miért is fontos megismerniük a jogaikat. A közös beszélgetés során elgondolkodhatnak azon, hogy pontosan miket is hallottak a mesékben, amelyek alapján különböző kérdésekkel és feladatokkal játékokat indíthatnak.

ÓRA TERV/KERET KÜLÖN-KÜLÖN FELDOLGOZÁSHOZ (VAGY ELSŐ MESE ELŐTT, HA A TÖBBIT IS OLVASSÁK)

1. Mit gondoltok, milyen szükségleteitek vannak a mindennapi életben?
(Ezeket írják is fel post it-ekre vagy a táblára)
2. A gyerekeknek és a felnőtteknek eltérő szükségleteik vannak?
Ha úgy gondoljátok, hogy igen, csoportosítsátok, hogy mik a felnőtt és mik a gyerek szükségletek. (Csinálhattok egy halmazábrát metszettel, ha vannak átfedések.)
3. Hallottatok már a gyerekjogokról? Ha igen, mit tudtok róluk?
4. Itt van néhány alapvető gyerekjog, ami a mesékben is fel fog majd tűnni. Össze tudtok párosítani néhányat a korábban felsorolt szükségleteitekkel?
  - Hátrányos megkülönböztetés
  - Szólásszabadság
  - Egymás véleményének tiszteletben tartása
  - Magánélethez való jog
  - Tájékoztatáshoz való jog
  - Egészséghez való jog
  - Oktatáshoz való jog
  - Jog a játékhoz, pihenéshez, szabadidőhöz
5. Próbáljátok megfogalmazni, hogy mik azok az „alapvető jogok”
6. Szerintetek miért fontos az, hogy ezek a jogok érvényesüljenek minden gyerek életében?

7. Mit gondoltok mennyiben változnak ezek a jogok amikor elmúltok 18 évesek? Kevesebb vagy több jogotok lesz?
(Ehhez segítségül hívhatjátok a korábban már felsorolt „felnőtt szükségleteket” is akár.)
8. Fontosnak tartjátok azt, hogy a gyerekek megismerjék a jogaikat?
9. Mit gondoltok, hogyan lehetne eljuttatni minden gyerekhez az információt a jogaikról?
10. Számotokra mi az az egy-két legfontosabb jog, amit semmi pénzért nem adnátok fel?
(Ehhez a mellékletek részen megtalálhatod a gyermekjogokat gyerek nyelven megfogalmazva.)
11. Ha van időtök és kedvetek akkor ezeket a felsorolt jogokat, egy kis kreatívkodás keretében (vagy akár egy művészkedős/rajz órát rászánva) rajzoljátok le, csináljátok belőlük kis táblácskákat, amivel később ki tudjátok díszíteni osztálytermeiteket!

AZ ÖSSZES MESE FELDOLGOZÁSA UTÁNI ZÁRÓ, ÖSSZEĞZŐ FELADATOK

1. Mik azok a szükségletek/jogok, amelyek megjelentek a mesékben?
2. Szerintetek Gazsi bácsi jól kezelte a helyzeteket, vagy csinálhatta volna másképp is?
3. A mesék elolvasása és feldolgozása után szeretnétek, hogy minél több gyerek megismerje a jogait?
4. Nézzétek meg a mellékletekben található gyereknyelven megfogalmazott felsorolást a gyerekjogokról (vagy ha már korábban kidekoráltátok a jogokkal a termetek akkor onnan is tudtok puskázni). Döntsétek el, hogy melyek azok a jogok, amelyek valamit korlátoznak és melyek azok a jogok, amelyek valamit biztosítanak a gyerekek számára.
5. Ha lehetne milyen jogot adnátok még pluszba a gyerekeknek?

GYEREKJOGOK GYEREKNYELVEN

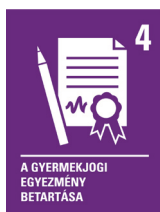
Minden **18 éven aluli** fiatal gyermeknek számít. Az itt felsorolt gyermekjogok mindenkit megilletnek, aki még nem múlt el 18 éves.

Tilos a **megkülönböztetés!** Mindegy, hogy milyen színű a bőrod, milyen nyelven beszélsz, kik a szüleid, milyen a családot; miben hiszel, mit gondolsz, valamilyen fogyatékossgal élsz-e vagy sem, szegény vagy-e vagy gazdag; mert ezek a jogok mindenkit ugyanúgy megilletnek!

Minden téged érintő helyzetben a felnőtteknek olyan döntést kell hozniuk, ami **NEKED a legjobb.**

Az államnak mindent meg kell tennie- amit csak tud-, hogy a gyermekjogok Magyarországon a lehető legjobban **érvényesüljenek.**

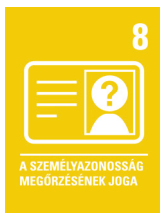
Elsősorban a szüleid dolga, hogy **megtanítsák:** milyen **jogaid** vannak, és hogyan élhetsz velük.

Jogod van ahhoz, hogy **teljes életet élj,** és fejleszd a képességeidet.

Jogod van ahhoz, hogy **nevet és állampolgárságot** **kapj**. Az államnak anyakönyvbe kell vennie minden gyermeket. Jogod van ahhoz, hogy ismerd a szüleidet, és hogy ők gondoskodjanak rólad.

Az államnak tiszteletben kell tartania a **nevedet, állampolgárságodat** és a **családi kapcsolataidat**. Ezek olyan jogok, amiket **senki nem vehet el tőled**.

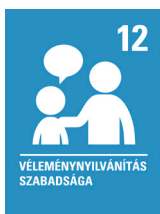
Nem szakíthatnak el a szüleidtől. Egy gyereket csak akkor lehet kiemelni a családjából, ha ez az ő érdekében feltétlenül szükséges. (pl. bántják, vagy nem törődnek vele). Ha a szüleid külön élnek is, jogod van kapcsolatot tartani mindkettőjükkal.

Ha valamelyik szülődtől távol, egy másik országban élsz, jogod van ahhoz, hogy szabadon **meglátogassátok egymást**. Az államoknak hagynia kell, hogy ha akarjátok, összeköltözzetek, és együtt éljetek.

Egyik szülő sem **viheti külföldre** a gyermekét úgy, hogy a másik szülő ne tudjon erről. Ha ez mégis megtörténik, az államnak kötelessége mindent megtenni azért, hogy a gyerek visszakerüljön abba az országba, ahonnan elvitték.

Minden téged érintő ügyben jogod van elmondani a **véleményedet**. A felnőtteknek meg kell hallgatniuk téged, és meg kell fontolniuk, amit mondtál.

Minden gyereket megillet a **szólásszabadság**. Jogod van nyilvánosság előtt elmondani a véleményed és ötleteidet, valamint megismerni mások ötleteit és véleményét.

Jogod van ahhoz, hogy azt **gondold**, amit akarsz, és hogy csatlakozz egy valláshoz. Szüleidnek segítenie kell abban, hogy megtanuld, mi a különbség jó és rossz között.

Jogod van ahhoz, hogy **más gyerekekkel találkozz, barátkozz**. Jogod van arra is, hogy együtt klubot alapítsatok.

Jogod van a **magánélethez**. Senki nem terjeszthet rólad hazugságokat, és senki nem nézhet bele a levelezésedbe vagy mehet be a lakásotokba engedély nélkül.

Jogod van ahhoz, hogy a TV-ből, az internetről, rádióból, újságból, könyvekből stb. **információt szerezz**. A felnőtteknek segíteniük kell abban, hogy olyan információkat kapj, amiket megértesz.

Elsősorban a szüleid dolga, hogy **gondoskodjanak rólad** és felneveljenek. Nevelésedkor azt kell tenniük, ami NEKED a legjobb.

Senkinek **nem szabad megütnie**, vagy más módon bántania téged. A felnőtteknek óvnia kell a gyerekeket mindenféle erőszaktól, zaklatástól vagy elhanyagolástól. A gyerekeket saját szülei sem üthetik meg, vagy bánthatják más módon.

Ha nincsenek szüleid, vagy ha nem vagy biztonságban szüleidnél, **különleges védelem**hez és segítséghez van jogod.

Örökbefogadáskor a felnőtteknek azt kell nézniük, hogy a gyermeknek mi a legjobb.

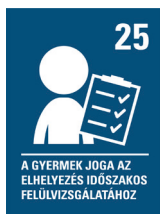
A más országokból **menekültként** érkező gyermekek ugyanolyan fontosak, őket is ugyanolyan védelem és jogok illetik meg, mint a magyar gyerekeket.

Ha egy gyermek **fogyatékos**sgal él, akkor joga van a különleges gondoskodáshoz és segítséghez, hogy teljes életet élhessen.

Jogod van az **egészséges élethez**. Ez azt jelenti, hogy pl. orvosi ellátást és gyógyszereket kell kapnod, ha beteg vagy. A szüleidnek igyekezniük kell úgy táplálni és gondozni téged, hogy ne legyél beteg. A gazdagabb országokban élőknek segíteniük kell a szegényebb országban élőket, hogy ez megvalósulhasson.

Ha nem a saját családban nevelkedsz, hanem **intézetben** vagy **nevelőszülőknél**, akkor időnként ellenőrizni kell, hogy jól vagy-e, jó helyen vagy-e.

Ha **szegényebb** családban élsz, az állam köteles titeket támogatni és segíteni.

Jogod van ahhoz, hogy **mindent megkapj**, ami a jóllétedhez és fejlődésedhez **szükséges**. Ez azt jelenti, hogy a felnőtteknek gondoskodniuk kell arról, hogy legyen pl. ételed, ruháid és lakhelyed. Ha szüleid ezeket nem engedhetik meg maguknak, az államnak kell segítenie.

Jogod van a **tanuláshoz**! Az államnak ingyenes iskolákat kell fenntartania. A tanárok az iskolákban csak úgy fegyelmezhetnek, hogy nem sértik meg az egyezményben felsorolt jogaidat. A gazdagabb országokban élőknek segíteniük kell a szegényebb országokban élőket, hogy ezt teljesíteni tudják.

Az **oktatásnak** olyannak kell lennie, hogy fejlessze a személyiségedet és a képességeidet. Meg kell tanítaniuk téged a saját jogaidra, és mások jogainak tiszteletére. Fel kell készíteniük minden gyermeket arra, hogy békés, és felelősségteljes életet éljenek.

Ha egy **kisebbségi csoporthoz** tartozol, jogod van a saját kultúrád, nyelved és vallásod gyakorlásához.

Jogod van **játszani**! A felnőtteknek támogatniuk kell abban, hogy a szabadidőben kulturális, művészeti vagy sportfoglalkozásokon vehess részt.

Az államnak védenie kell téged mindenféle **veszélyes munkától**, amely az egészségedet, vagy a tanulmányaidat veszélyeztetné. Ha diákmunkát végzel, nem használhatnak ki téged, és igazságos fizetést kell kapnod.

Védelem illet meg téged mindenféle tiltott **kábítószer-től**, és a drogereskedelemtől.

Védelem illet meg a **szexuális bántalmazástól** és zaklatástól. Ez azt jelenti, hogy senkinek nincs joga olyasmit tenni a testeddel, amit te nem akarsz (például megérinteni a testedet). Nem szabad téged lefotózni sem, vagy olyan szövegek elmondására kényszeríteni, amit te nem akarsz.

Az államnak védenie kell attól, hogy **elraboljanak** és eladjanak.

Semmilyen módon **nem szabad** téged **kihasználni**, vagy kizsákmányolni, mert ez veszélyezteti a jóllétedet és az egészséges fejlődésedet.

Még ha valami rosszat teszel is, senkinek nincs joga ahhoz, hogy úgy büntessen, hogy azzal fájdalmat okozzon vagy megalázzon. Nem zárhatnak **börtönbe**, kivéve, ha nincs más megoldás. Ilyenkor jogod van a különleges bánásmódra és arra, hogy a családod rendszeresen látogathasson.

Jogod van ahhoz, hogy **háború** idején megvédjenek. 15 éves kor alatt nem sorozhatnak be katonának vagy küldhetnek harcolni.

Ha **bántalmaztak**, vagy **elhanyagoltak** téged, jogod van a különleges gondoskodáshoz és védelemhez.

Jogod van a védelemhez, ha valamilyen **bűncselekmény** elkövetésével vádolnak. A rendőröknek, jogászoknak, bíróknak tisztelettel kell bánniuk veled, és meg kell arról győződniük, hogy mindent értesz, ami veled történik.

Ha egy országban a **szabályok** még jobban védenek téged, mint ez az egyezmény, akkor azokat kell figyelembe venni.

Minden felnőttnek és gyereknek **tudomást kell szereznie** erről az Egyezményről. Neked és a felnőtteknek is joguk van ahhoz, hogy a gyermekjogokról a lehető legtöbb ismeretet szerezzenek.

UTÓSZÓ

Szeretném megköszönni a mentoromnak, Balás Borbálának, aki az UNICEF Magyarország gyermekjogi munkatársa, hogy segített a projektem terelgetésében és mindig segítőkész, támogató, de egyben dicsérő kommentekkel, megjegyzésekkel, tanácsokkal segítette munkám.

A patrónusomnak, Chrenkó Tímeának is nagy hálával tartozom, illetve természetesen szeretném még megköszönni a családomnak és barátaimnak is, akiknek mesélhettem az ötleteimről és mindig bíztattak, hogy vigyem is véghez azt, amit kitalálok.

FORRÁSOK

Mik azok a gyermekjogok? UNICEF. (2019. július 17.).

<https://unicef.hu/mik-azok-a-gyermekjogok>

Gyermekjogok. UNICEF. (2020. június 9.)

<https://unicef.hu/gyermekjogok>

Child rights schools. UNICEF European Union. (2021, September 24).

<https://www.unicef.org/eu/child-rights-schools>

Article 14 – right to education. European Union Agency for Fundamental Rights. (2022, April 1).

<https://fra.europa.eu/en/eu-charter/article/14-right-education>

Gyermekjogi Egyezmény Gyerekenyelven. UNICEF. (n.d.).

<https://unicef.hu/wp-content/uploads/2019/05/gyermekjogi-egyezmeny-gyerekenyelven-2019.pdf>

Ébresztő óra kézikönyv (UNICEF Magyarország)

Képek forrása: freepik.com

unicef | minden gyerekért